

Ігор Гуцал

д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Анатолій Кристофович

студент гр. СЗм-11,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЖИТЕЛІВ ГРОМАДИ

В сучасних умовах війни в Україні все більше зростає кількість населення, яке шукає роботу, а звичні джерела їхніх прибутків суттєво зменшилися. Це пов'язано з тим, що чимала кількість суб'єктів господарювання вимушені були зупинити свою діяльність, а інші перебувають у вкрай скрутному економічному становищі. В результаті цього, доволі значна кількість населення втратили прибутки та не володіють відповідними заощадженнями. Тому, все це вимагає від держави суттєвої уваги та сприяння, і, відтак, проблематика реалізації політики соціального захисту територій в умовах сучасної війни набуває виняткової актуальності [1, с. 81].

Незважаючи на те, що система соціального захисту є національною, будується з урахуванням рівня економічного розвитку держави, специфіки соціально-демографічного складу населення, історичних і національно-культурних традицій, функціонує на основі внутрішньодержавного правопорядку, жодна країна не можна ігнорувати того факту, що саме право на соціальний захист, його базисні умови мають відповідати міжнародним стандартам, які покликані гарантувати гідне життя кожній людині при настанні відповідних соціальних ризиків незалежно від статі, віку, тривалості перебування в певній країні. Першим кроком на шляху наближення України до європейських світових стандартів у різних сферах, у тому числі дотримання прав людини, забезпечення її захисту і підтримки, стала ратифікація Конвенції про захист прав людини і основних свобод, а також переглянутої Європейської соціальної хартії.

Як наслідок виникла необхідність реформування як сфери соціально-трудова відносин, так і соціальної задля приведення їх у відповідність до міжнародних стандартів [2].

Останнім часом більшість країн світу, незважаючи на основні принципи побудови своїх систем соціального захисту, намагаються все більше залучати до їх фінансування приватні кошти через різноманітні недержавні фонди соціального страхування, робота яких базується на накопичувальному принципі. Необхідність таких структурних перетворень виникла як під тиском ускладнення демографічної ситуації (тільки під дією цього чиннику за підрахунками Європейської комісії витрати на соціальний захист у найближчі два десятиліття зростуть на 4-8% у структурі ВВП), так і в результаті негативної економічної ситуації у світі. За підрахунками експертів рейтингового агентства Standart&Poor's, за умови

незмінної політики щодо умов фінансування соціального захисту (а саме високої частки державних коштів) до 2050 р. розміри державного боргу Німеччини, Португалії, Франції, Греції, Польщі, Чехії можуть перевищити 200% ВВП [3, с. 34]. Все це зумовлює пошук нової стратегії розвитку і фінансування соціального захисту. За сучасних умов вона повинна базуватися, перш за все, на інвестиційних та конкурентних механізмах формування доходів населення. Як свідчить аналіз джерел фінансування соціального захисту, дані механізми інституційно реалізуються через приватні соціальні фонди (недержавні пенсійні фонди, страхові організації тощо), які діють не як пасивні реципієнти грошових ресурсів, використовуючи їх виходячи з певних законодавчо встановлених норм, а як активні економічні суб'єкти, що формують значну частину інвестиційного потенціалу країни.

Проблему дефіциту фінансового забезпечення соціальних виплат неможливо вирішити лише на основі значного підвищення рівня доходів. Вона потребує комплексної, концептуальної розробки цілісної системи фінансового забезпечення соціальної підтримки населення (її інституціональної структури і всієї сукупності форм і методів формування і використання фінансових ресурсів). Тому, першим кроком до створення фінансово збалансованої системи соціального захисту та приведення її у відповідність до загальноєвропейських стандартів є зміна структури фінансування.

Забезпечення фінансової стабільності системи соціального захисту жителів громад можливе лише через комплексну взаємодію усіх рівнів та учасників системи соціального захисту (отримувач соціальної допомоги, працівник, роботодавець, держава, державні фонди загальнообов'язкового соціального страхування, інститути недержавного соціального страхування). Констатуємо, що найважливішим завданням держави на сьогоднішній день є при будь-яких умовах допомагати забезпечити соціальний захист населення в період дії воєнного стану не зважаючи на значне обмеження бюджетного фінансування даної статті видатків.

Список використаних джерел:

1. Грень Т. Я. Особливості реалізації політики соціального захисту територій в умовах війни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Том. 33 (72). № 6. С. 80–84.
2. Фінансове забезпечення соціального захисту в Україні у контексті євроінтеграційних процесів. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/d36be6e1b37286eb2be9f625e38700b5.pdf>
3. Ріппа М. Імперативи бюджетного фінансування соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 3 (56). С. 28–40.